

**INTEGRALE
AANPAK**

**VOOR EEN
KANSRIJKE
GENERATIE**

2026

Chris **en**
voorkom!

**CHATMET
CHRIS.NL**

 Anoniem. Beloofd!

Inhoudsopgave

Samen werken aan een kansrijke generatie	4
Bijlage 1: LEV-leerlijn Mentale weerbaarheid	9
Bijlage 2: GRIP-leerlijn Verslavingspreventie	12
Bijlage 3: Aanbod voor omgeving	14
Bijlage 4: Onderbouwing integrale aanpak	16
Bijlage 5: Lev & talentontwikkeling	22
Bijlage 6: Interactieve aanpak.....	23

Betreft: Integrale aanpak van Chris en Voorkom

Dordrecht, dd jan. 2026

Geachte schoolleiding en betrokken professionals,

Graag informeren wij u over de mogelijkheden van de integrale aanpak van Chris en Voorkom voor het versterken van de mentale weerbaarheid, gezonde keuzes en talentontwikkeling binnen uw school. Deze aanpak sluit nauw aan bij de OKO-visie, de Gezonde School-thema's en de behoefte aan samenhangend, duurzaam preventiebeleid.

Waarom deze aanpak?

Kinderen en jongeren groeien op in een complexe wereld, waarin zij dagelijks keuzes maken over gedrag, relaties, media en welbevinden. Het is daarom belangrijk dat zij worden ondersteund door een veilige, betrokken en consistente pedagogische omgeving, waarin school, ouders en de wijk elkaar versterken.

Met onze LEV- en GRIP-leerlijnen, gericht op leergebiedoverstijgende kerndoelen van het Nederlandse curriculum, bieden we scholen een doorlopend en praktisch programma van groep 6 in het primair onderwijs tot en met klas 6 van het voortgezet onderwijs. Zo kan iedere school op een passende manier werken aan weerbaarheid, sociale vaardigheden, mediawijsheid en verantwoord gedrag.

Samen maken we het verschil

We denken graag met u mee over een passende invulling voor uw school. Wilt u een vrijblijvende kennismaking, of meer informatie over de mogelijkheden voor uw school? Neem gerust contact met ons op — we staan klaar om met u mee te denken.

Met vriendelijke groet,
Chris en Voorkom

SAMEN WERKEN AAN EEN KANSRIJKE GENERATIE

Chris en Voorkom werkt integraal door school, gezin en samenleving te verbinden in een positieve, preventieve en samenhangende aanpak die het welbevinden en de veerkracht van jongeren versterkt.

De kern

Een kind groeit op in meerdere leefdomeinen. Pas als school, ouders, vrije tijd en leeftijdsgenoten samenwerken, ontstaat een omgeving waarin kinderen veilig, weerbaar en kansrijk kunnen opgroeien, met één gezamenlijke taal en gedeelde waarden.

- ✓ Aansluiting bij Gezonde School én OKO
- ✓ Focus op mentale gezondheid, identiteit en risicogedrag

De 4 pijlers van de Gezonde School

 Educatie	 Schoolomgeving	 Signalering	 Beleid
LEV & GRIP lessen over weerbaarheid, veerkracht, persoonsvorming en middelengebruik.	Betrokken leerkrachten, veilig klimaat, ouderbetrokkenheid en samenwerking met gemeente.	Trainingen voor docenten en mentoren in signaleren en begeleiden.	Structurele borging in schoolplan en gemeentelijk preventiebeleid.

De 5 doelgroepen van OKO

Doelgroep	Voorbeelden van aanbod	Doel
 Leerlingen	LEV- en GRIP-lessen, workshops, nazorg via Chat met Chris	Weerbaarheid en zelfbewustzijn versterken
 Ouders	Thema-avonden en webinars	Opvoedkracht en communicatie versterken
 Professionals	Training signaleren & grenzen stellen	Pedagogische bekwaamheid vergroten
 Vrije tijd	Samenwerking met jeugdwerk, sportclubs, kerken	Sterke sociale omgeving creëren
 Peers	Interactieve groepsprogramma's	Positieve groepsinvloed stimuleren

Koppeling aan de kerndoelen

Chris en Voorkom richt zich in het bijzonder op de leergebiedoverstijgende kerndoelen van het Nederlandse curriculum, waaronder:

- **Persoonsvorming:** leerlingen ontwikkelen zelfkennis, eigenwaarde en weerbaarheid (kerndoelen: Oriëntatie op jezelf en de wereld).
- **Sociaal gedrag:** omgaan met verschillen, samenwerken, respect en empathie.
- **Burgerschap:** bewustwording van normen en waarden, verantwoordelijkheid nemen in sociale context.
- **Digitale geletterdheid:** kritisch en veilig omgaan met (sociale) media.
- **Welbevinden:** leren omgaan met emoties, stress, druk en groepsdynamiek.

De **LEV-leerlijn** versterkt deze doelen door te werken aan zelfbewustzijn, sociaal-relatieve vaardigheden en karaktervorming. De **GRIP-leerlijn** sluit aan bij gezondheidseducatie door leerlingen te leren verantwoorde keuzes te maken rondom middelengebruik, media en gedrag. Via onze **Chat met Chris** bieden we nazorg.

Het aanbod

De doorlopende leerlijnen voor mentale weerbaarheid en gezonde keuzes bieden praktische handvatten voor scholen binnen de OKO-aanpak. Chris en Voorkom ondersteunt scholen bij het versterken van de **pedagogische basis** door middel van twee integrale leerlijnen:

- **LEV-leerlijn – Mentale weerbaarheid (zie [bijlage 1](#))**
Gericht op persoonlijke ontwikkeling, sociale vaardigheden en groepsdynamiek
- **GRIP-leerlijn – Verslavingspreventie (zie [bijlage 2](#))**
Gericht op risicogedrag, gezonde keuzes en middelenpreventie.

Samen bieden zij een **doorlopende preventieve leerlijn van groep 6 PO t/m klas 6 VO**, ingebed in de OKO-aanpak en aansluitend bij de Gezonde School-thema's welbevinden, relaties & seksualiteit en middelengebruik. Onze tweedaagse interventies (waar diverse workshops van zijn afgeleid) en Grip Risicogedrag en Grip Drugs staan al in de database van de Gezonde School. Grip Roken en Grip Alcohol zijn in voorbereiding.

Binnen de leerlijnen betrekken we meerdere partijen bij onze trainingen (zie [bijlage 3](#)):

- **Huiswerkopdrachten** helpen de leerlingen om thuis door te praten over het thema dat in de les aan bod komt.
- **Ouderavonden** sluiten aan bij thema's uit LEV of GRIP (bijv. Tienerbrein, Social media, Positief opvoeden).
- **Gemeentebrede ouderavonden** brengen ouders van verschillende scholen samen (OKO-principe).
- **Aanwezigheid van de mentor** zorgt ervoor dat deze weet wat er ter sprake is gekomen en er desgewenst op een later moment op terug kan komen.
- In **adviesgesprekken** op maat ondersteunen we scholen m.b.t. beleid en begeleiding bij het in de klas verder uitwerken van de aangesneden thema's.
- **Docententrainingen** verdiepen kennis over:
 - Mentale problemen, grenzen stellen, gescheiden ouders, seksualiteit en geloofsvragen.
 - Signalering en communicatie rond risicogedrag en welzijn.

Het resultaat

- Samenhangend preventienetwerk tussen **school, thuis en wijk**
- Versterking van **beschermende factoren**
- Aansluiting bij **kerndoelen** (sociaal gedrag, burgerschap, persoonsvorming)
- Duurzaam ingebed in **OKO- en Gezonde School-beleid**

In **bijlage 4** vindt u een uitgebreide onderbouwing van deze integrale aanpak. Hieronder een kort overzicht van beide leerlijnen, in de bijlages een uitgebreider overzicht).

Menukaart LEV-leerlijn Mentale Weerbaarheid (zie ook **bijlage 1** en **bijlage 3**)

Onderwijs	Product	Thema	Tijdsduur
Primair onderwijs	Weerbaarheids-trainingen	LEV2Live - Weerbaarheid	2 Lesdagen
		LEV-trainingen met diverse thema's als zelfbeeld en keuzes, media-invloed, mediawijsheid, risicogedrag en pestaanpak	1 Lesdag
		Samen sta je sterk - Pestaanpak	2x 120 Minuten
	Workshops	Diverse workshops met thema's als mediawijsheid, pestaanpak, seksualiteit en grensoverschrijdend gedrag	120 Minuten
	Ouderparticipatie	Oudertraining bij leerlingentrainingen/ losse thema-avonden voor specifieke of alle leeftijden	120 Minuten
Voortgezet Onderwijs	Weerbaarheids-trainingen*	LEV2Go – Weerbaarheid, digitale omgangsvormen en risicogedrag	2 Lesdagen
		LEV2Respect - Burgerschap en vooroordelen	1 Lesdag
	Workshops	Diverse workshops met thema's als Burgerschap Pestaanpak Seksualiteit Sexting en mediawijsheid	2 Lesuren
	Ouderparticipatie Docententraining	Oudertraining bij leerlingentrainingen/ losse thema-avonden voor specifieke of alle leeftijden	2 Lesuren
Nazorg via Chat met Chris			

* De weerbaarheidstrainingen voor het VO zijn desgewenst aan te vullen met een Grip-module als er sprake is van problematiek rondom middelengebruik.

Menukaart Grip-leerlijn Verslavingspreventie (zie ook bijlage 2 en bijlage 3)

Onderwijs	Product	Thema	Tijdsduur
Primair onderwijs	Leefstijlinterventies	GRIP - Risicogedrag	2x 120 Minuten
	Workshops	Safe Online	120 Minuten
		Gamen	120 Minuten
	Ouderparticipatie/ Docententraining	Themakeuze bovenstaand	120 Minuten
Voortgezet Onderwijs	Leefstijlinterventies	GRIP – Alcohol / Drugs	3 Lesuren
	Workshops	GRIP – Online, Roken, Vapen, lachgas, snus, blowen, Gamen, Gokken, Op je stuur	2 Lesuren
	Ouderparticipatie/ Docententraining	Themakeuze bovenstaand	2 Lesuren
Nazorg via Chat met Chris			

De leerlijnen in het kort

➤ LEV-leerlijn (mentale weerbaarheid)

- Doel: versterken van zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en gezond zelfbeeld
- Doelgroepen: PO, VO, ouders, professionals
- Thema's: weerbaarheid, digitale omgangsvormen, groepsdynamiek, seksualiteit, persoonsvorming
- Kernmodules (PO): Lev2Move, Lev2Live, Lev2Do, LevOnline
- Kernmodules (VO): Lev2Go, Lev2Can, Lev2Respect
- Aanvullend: ouderavonden, docententrainingen

➤ GRIP-leerlijn (verslavingspreventie)

- Doel: inzicht in risicogedrag, omgaan met tegenslag en versterken van beschermende factoren
- Doelgroepen: PO, VO, ouders, professionals
- Thema's: middelengebruik, gamen, mediawijsheid
- Kernmodules (PO): GRIP Risicogedrag, GRIP Gamen, GRIP Safe Online
- Kernmodules (VO): GRIP Roken, GRIP Alcohol, GRIP Drugs, GRIP Online, GRIP Gokken, GRIP Op je stuur
- Aanvullend: ouderavonden, docententrainingen

➤ Aansluiting bij OKO & Gezonde School

- Verbindt school, gezin en wijk
- Ondersteunt mentale gezondheid en weerbaarheid
- Structurele borging in beleid
- Samenhangend preventieaanbod

➤ Partners in preventie

- School: implementatie leerlijn
- Ouders: betrokkenheid via ouderavonden
- Gemeente: beleidskader en borging
- Chris en Voorkom: uitvoer en deskundigheidsbevordering

BIJLAGE I: LEV-LEERLIJN MENTALE WEERBAARHEID

Inhoud

De interventielijn LEV is een preventieprogramma dat de mentale weerbaarheid van leerlingen in de bovenbouw van het primair onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs versterkt en talentontwikkeling bevordert. Thema's zijn onder meer: zelfbeeld, eigenwaarde, sociale steun, zelfwerkzaamheid, sociale vaardigheden, zelfvertrouwen, omgaan met grenzen, keuzegedrag en puberteit. Leerlingen worden gestimuleerd om positief naar zichzelf en anderen te kijken, zodat zij gezonde keuzes kunnen maken op lichamelijk, psychisch en sociaal gebied. De onderdelen van LEV bouwen logisch op elkaar voort: van weerbaarheid in relatie tot zichzelf, naar weerbaarheid in contact met anderen en vervolgens in relatie tot de bredere omgeving. Deze lijn sluit aan bij de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en jongeren, die in elke fase andere uitdagingen kennen:

- Groep 7 – Lev2Move: in de prepuberteit (10–12 jaar) ontwikkelen kinderen een sociale identiteit: ze worden zich bewust van hoe anderen hen zien en ervaren dat zij bij bepaalde groepen horen. Vriendschappen en de mening van leeftijdsgenoten worden belangrijker, terwijl gevoeligheid voor sociale beoordeling toeneemt. Lev2Move richt zich daarom op bewustwording van de invloed van omgeving en thuissituatie. Leerlingen leren hoe gewoonten hun ontwikkeling beïnvloeden en krijgen handvatten om met obstakels om te gaan.
- Groep 8 – Lev2Live: aan het einde van de basisschool maken leerlingen een duidelijke mentale ontwikkeling door. Ze komen losser van ouders, zoeken grenzen op, nemen meer risico's en voelen zich soms onzeker over uiterlijk, relaties en de overstap naar de middelbare school. Lev2Live speelt in op deze veranderingen door leerlingen te helpen onzekerheden te herkennen, bewuste keuzes te maken en stevig te blijven staan bij sociale druk.
- Leerjaar 1 VO – Lev2Go: in de vroege adolescentie volgen fysieke en emotionele veranderingen elkaar snel op. Jongeren ontwikkelen een persoonlijke identiteit, waarbij zelfbeeld, gevoelens en eigen handelen centraal staan. Daarbij ervaren zij spanning tussen zich willen onderscheiden en willen conformeren aan de groep. Lev2Go richt zich op het versterken van eigenwaarde, sociaal-emotionele vaardigheden en oefenen met gedragsalternatieven die hun weerbaarheid vergroten.
- Vervolg in het VO: Naarmate jongeren ouder worden, verschuift hun oriëntatie steeds sterker naar leeftijdsgenoten en de bredere samenleving. Zij ontwikkelen een eigen moreel kompas, vormen meningen en oefenen met verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf en anderen. Tegelijkertijd nemen sociale vergelijking en digitale beïnvloeding toe, wat stress en onzekerheid kan versterken. Jongeren hebben in deze fase behoefte aan dialoog, reflectie en begeleiding bij het afwegen van keuzes in complexe sociale situaties. Met kortdurende, thematische trainingen rond grenzen, social media, seksualiteit, burgerschap en risicogedrag bieden we jongeren

handvatten om bewuste keuzes te maken, hun eigen waarden te verkennen en zich weerbaar en verantwoordelijk te positioneren binnen hun sociale context.

Tijdens de interventies worden de leerlingen op een interactieve manier gestimuleerd om vanuit een positieve eigenwaarde en een gezond zelfbeeld verantwoorde keuzes te maken. Zie verder [bijlage 6](#).

Primair onderwijs (groep 6–8)

Module	Duur	Leerjaar	Thema's	Doel
<u>Lev2Move</u>	1 dag	7 (of 8)	Zelfstandigheid, keuzes en gewoontes: Jij en ... gewoonten, je droom, uitdagingen	Voorbereiding op puberteit en verantwoordelijkheid
<u>Lev2Live</u>	2 dagen	8	Zelfbeeld, grenzen, relaties, keuzes	Voorbereiding op overgang PO–VO
<u>Lev2Choose</u> (onderdeel van Lev2Live)	1 dag	8	Risicogedrag, grenzen, zelfvertrouwen	Bewustwording van keuzes en invloed van peers
<u>Lev2Be</u> (onderdeel van Lev2Live)	1 dag	8	Positief zelfbeeld, puberteit, media	Werken aan gezonde identiteit
<u>LevOnline</u>	1 dag	8 (7*)	Social media, gamen, jouw online verhaal	Mediawijsheid en veilig online gedrag
<u>Whats(h)appy</u>	2 uur	8 (7*)	Invloed social media, keuzes, brein	Kritisch omgaan met online invloed
<u>Lev2Do</u>	1 dag	8 (6/7*)	Groepsdynamiek, sociale vaardigheden	Positieve groeps-cultuur en inclusiviteit
<u>Samen sta je sterk</u> (onderdeel Lev2Do)	2×2 uur	7–8	Pestaanpak, verantwoordelijk gedrag	Samen verantwoordelijkheid dragen
<u>(Cyber)pesten</u> (onderdeel Lev2Do)	2 uur	7–8	Online gedrag;	Gezonde digitale omgangsvormen
<u>Be a (wo)man</u>	2 uur	8	Puberteit, grenzen, respect	Bewustwording van verschillen en respectvol gedrag
<u>Op en over de grens</u>	2 uur	7–8	Seksualiteit, grenzen, grensoverschrijdend gedrag	Bespreekbaar maken van lastige thema's

Optioneel: aanvulling met GRIP Risicogedrag voor verdieping op middelengebruik.

* De aangegeven leerjaren zijn een indicatie. Een thema kan vaak op maat ook in andere leerjaren aangeboden worden. De modules die geschikt zijn voor meerdere of alle leerjaren van PO en/of VO worden qua niveau en taalgebruik aangepast aan de doelgroep.

Voortgezet onderwijs (klas 1–6)

Module	Duur	Leerjaar	Thema's	Doel
<u>Lev2Go</u>	2 dagen	1–2	Weerbaarheid, mediawijsheid, risicogedrag	Keuzes leren maken, gezond zelfbeeld en eigenwaarde ontwikkelen
<u>Lev2Can</u> (Karakter)	1 dag	1	Karaktervorming, identiteit	Moed om jezelf te zijn, morele keuzes
<u>LevOnline</u>	1 dag	1	Social media, gamen, profielvorming	Digitaal burgerschap
<u>Everybody (h)appy</u>	100 min	1–4	Social media en brein	Inzicht in invloed van online gedrag
<u>Lev2Do / Up to You</u>	1 dag / 100 min	1	Groepsvorming, pestgedrag	Veilig klimaat bij start brugklas
<u>Lev2Respect</u> / Burgerschap	1 dag / 100 min	3–6	Vooroordelen, meningsvorming, grenzen	Kritisch denken en respectvolle discussie
<u>De (on)gewenste foto</u>	100 min	1–6	Sexting, victim blaming	Grenzen en veiligheid online
Be a (wo)man	120 min	1–6	Seksualiteit, grenzen	Respectvolle omgang tussen jongens/meisjes
Diverse thema's op maat	60-120 min	1–6	Bijv. somberheid, armoede, prestatiedruk	Inzetbaar op actuele thema's

Optioneel: koppeling met GRIP Alcohol of GRIP Gamen.

* De aangegeven leerjaren zijn een indicatie. Een thema kan vaak op maat ook voor enkele andere leeftijden aangeboden worden. Met name modules die geschikt zijn voor meerdere of alle leerjaren van PO en/of VO worden qua niveau en taalgebruik aangepast aan de doelgroep. Tussen haakjes staan de leerjaren waarvoor dit thema ook beschikbaar is als het speelt in de klas.

BIJLAGE 2: GRIP-LEERLIJN VERSLAVINGSPREVENTIE

Inhoud

De interventielijn GRIP is een preventieprogramma dat beoogt dat jongeren van de hoogste groep van het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs zich (meer) bewust worden van de invloed van de sociale omgeving met betrekking tot verslavingsgedrag (risicogedrag, tabak, alcohol, drugs en andere middelen) en het belang van het maken van gezonde keuzes. Tegelijkertijd worden misconcepties onder de jongeren ten aanzien van middelengebruik gecorrigeerd en wordt bevorderd dat ze zo lang mogelijk aan een negatieve norm ten aanzien hiervan vasthouden.

De interventies hebben het doel de leerlingen kennis te geven van de risico's en gevolgen van ongezonde gewoonten. Ze leren over verschillende middelen, de oorzaken en gevolgen van gebruik, de invloed van hun sociale omgeving en wat verslaving is. Tegelijkertijd ontdekken ze welke beschermende- en risicofactoren hierbij een rol spelen.

De trainers zetten allerlei interactieve en inzichtgevende werkvormen in en maken tijdens de training ook gebruik van de techniek van motiverende gespreksvoering (zie bijlage 6). Hiermee worden jongeren gestimuleerd zelf na te denken en zelf keuzes te maken.

Het programma op het primair onderwijs heeft de titel 'GRIP - Risicogedrag'

Richt zich op het bewust worden van de invloed van het karakter van de leerling, hun omgeving, grote levensgebeurtenissen en hoe dit gevolgen heeft voor hun gedrag en keuzes. In de training wordt de relatie gelegd tussen de gevolgen van bovengenoemde thema's en mogelijk risicogedrag dat hieruit voortvloeit. Leerlingen krijgen inzicht in wat ongezond (groot risico) en gezond gedrag is.

Het programma op het voortgezet onderwijs heeft de titel 'GRIP - Middelengebruik'

Grip hebben op je leven is iets wat voor jongeren niet vanzelfsprekend is. Met de leefstijlinterventies "GRIP" geven we de jongeren meer houvast zodat zij beter in staat zijn tot het maken van gezonde keuzes. Wanneer thema's als alcohol, drugs, mediawijsheid, gamen, roken en gokken niet worden besproken maakt een jongere zeer waarschijnlijk een keuze op basis van wat hij uit zijn omgeving mee heeft gekregen. Bij de leefstijlinterventie GRIP vindt bewustwording en kennisoverdracht plaats ten aanzien van de achtergronden, oorzaken en gevolgen van gebruik. Ze oefenen met het maken van gezonde keuzes op dit gebied. Elementen van de interventie zijn reflectie, vragen, praktische (groeps-)opdrachten en verwerkingsoefeningen.

Met de opbouw van deze leerlijn volgen we de richtlijnen Middelenpreventie van het Trimbosinstituut (<https://www.trimbos.nl/kennisbank/tri-62-085-richtlijnen-verslavingspreventie-binnen-het-onderwijs/>).

Primair onderwijs (groep 6–8)

Module	Duur	Leerjaar	Thema's	Doel
<u>GRIP Risicogedrag</u>	2×2 uur	8 (7*)	Risicogedrag	Bewustwording, invloed van omgeving en gebeurtenissen. Omgaan met tegenslag
<u>GRIP Gamen</u>	2 uur	8	Gamen en schermgebruik	Inzicht in balans tussen online en offline
<u>GRIP Safe Online</u>	2 uur	8	Mediawijsheid	Veilig online zijn

Voortgezet onderwijs (klas 1–6)

Module	Duur	Leerjaar	Thema's	Doel
<u>GRIP Roken</u> , incl. vpen, blowen, snus en mentorlesmateriaal	100 min	1 (PO8*)	Middelengebruik	Bewustwording van risico's en groepsinvloed
<u>GRIP Alcohol</u>	150 min	2	Middelengebruik + ervaringsdeskundige	Verantwoord keuzes leren maken
<u>GRIP Drugs</u>	150 min	3-4	Middelengebruik + ervaringsdeskundige	Inzicht in oorzaken en consequenties
<u>GRIP Online</u>	100 min	1	Mediawijsheid	Veilig en bewust online gedrag
<u>GRIP Gamen</u>	120 min	1-6	Gamen	Herkennen van verslaving en grenzen
<u>GRIP Gokken</u>	100 min	1-6	Kansspelen	Leren omgaan met verleiding en identiteit
<u>GRIP Op je stuur</u>	100 min	1-6	Verkeer	Middelengebruik in verkeer bespreekbaar maken

* De aangegeven leerjaren zijn een indicatie. Een thema kan vaak op maat ook voor enkele andere leeftijden aangeboden worden. Met name modules die geschikt zijn voor meerdere of alle leerjaren van PO en/of VO worden qua niveau en taalgebruik aangepast aan de doelgroep. Tussen haakjes staan de leerjaren waarvoor dit thema ook beschikbaar is als het speelt in de klas.

BIJLAGE 3: AANBOD VOOR OMGEVING

Aanbod voor ouders

Onze integrale aanpak betekent dat ook ouders betrokken worden bij onze interventies (zie [bijlage 4](#)). Als een school een eenmalige interventie afneemt, is het gewenst dat de ouder- of ouderkindavond in dezelfde week of in de week ervoor of erna gegeven wordt. Als de school meerdere onderdelen van de leerlijn opneemt in het leerplan, stemmen we met de school af op welk(e) moment(en) we ouderavonden opnemen in de doorlopende planning.

Een ouder- of ouderkindavond bevordert ouderbetrokkenheid en onderling contact. Toch is het vaak moeilijk om ouders te bereiken. We denken daarom graag met u mee hoe we dit in uw gemeente / op uw school het beste aan kunnen pakken. Een van de opties is een ouder-kindavond. Ook een combinatie met een praktisch thema zoals het schoolkamp kan goed werken. En voor ouders die om wat voor reden dan ook niet naar school willen of kunnen komen, bieden we ook webinars aan.

De hieronder genoemde thema's zijn tot op zekere hoogte op maat aanpasbaar en/of te combineren. De trainingen bestaan namelijk uit modules die uitwisselbaar zijn.

Training / workshop	Duur	Leerjaar	Thema's
<u>Interventiegebonden ouderavonden</u> (ook als ouder-kindavond)	120 min	7-8 PO 7-8 PO 1-4 VO	Lev weerbaarheid Grip Risicogedrag Grip Middelengebruik
Losse thema- <u>ouderavonden</u> alle leeftijden	120 min	1-8 PO, 1-4 VO	Positief opvoeden Grenzen stellen
Losse thema-ouderavonden bovenbouw PO/VO (ook als ouder-kindavond of parallel programma voor ouders en kinderen)	120 min	7-8 PO, 1-4 VO	Hoera mijn kind wordt puber! In gesprek met je tiener – over thema's als risicogedrag, media, geldbesteding, prestatiedruk, etc. naar keuze Autisme, somberheid Andere opvoedings-gerelateerde thema's
Gemeentebrede workshopavond (tot 5 workshops rondom diverse thema's)	45 min per ronde	PO en VO	Positief opvoeden In gesprek mét je tiener –diverse thema's Scrollen en Snappen – Social media Game on of game over?
<u>Ouderwebinar</u>	60 min	PO en VO	Sturen in de storm / Tienerbrein / Mediawijs opvoeden / Veerkrachtig en weerbaar opvoeden / Risicovol gedrag

Mentor/docententrainingen

De trainers van Stichting Chris en Chris & Voorkom streven naar een zo groot mogelijke openheid tijdens de interventie. Het gebeurt dat leerlingen zich uitspreken over datgene wat zij in hun eigen omgeving meemaken op het terrein van gezonde en ongezonde gewoonten/gewoontevorming en schadelijk/ongezond risicogedrag, waaronder het experimenteren met c.q. gebruik van tabak en alcohol. Ook komt het eigen gedrag met betrekking tot het behandelde onderwerp in beeld. Het is daarom uitermate belangrijk dat de verantwoordelijke mentor/docent in de klas aanwezig is om mogelijke signalen op te kunnen vangen en te registreren.

Voor Grip Roken hebben we daarnaast mentorlesmateriaal zodat de mentor desgewenst een vervolg kan geven aan de interventie. We streven ernaar in de loop van 2026 voor meerdere interventies mentorlesmateriaal te ontwikkelen. Zie de website voor het actuele aanbod.

Voor docenten bieden we daarnaast deskundigheidsbevordering aan rondom de thema's van onze trainingen:

Leerlijn	Module	Duur	Leerjaar
<u>Algemeen</u>	- Informatiebijeenkomst over de trainingen - Kinderen/tieners en hun leefwereld - Grensoverschrijdend gedrag en kindermishandeling - Rouw, verlies en levensvragen - Kinderen van gescheiden ouders en samengestelde gezinnen - Gesprekstechnieken en communicatie - KOPP/KOV kinderen - Geloofsvragen (chr)	1 dagdeel per thema	PO en VO
LEV	- Mentale problemen bij jongeren - Seksualiteit en relatievorming	1 dagdeel per thema	PO en VO
GRIP	- Signalering, regels en doorverwijzen - Risicogedrag (PO) - Middelengebruik (VO)	1 dagdeel per thema	PO en VO

Verder bieden we adviesgesprekken op maat aan over beleid en begeleiding bij het in de klas verder uitwerken van de aangesneden thema's.

Sportcoaches, jeugdwerkers en vrijwilligers

Ook sportcoaches en andere vrijwilligers kunnen we trainen i.v.m. preventie (communicatie en signalering). De thema's zijn in principe dezelfde als voor mentoren en docenten.

BIJLAGE 4: ONDERBOUWING INTEGRALE AANPAK

De integrale aanpak van Chris en Voorkom is een samenhangende, preventieve werkwijze waarin school, gezin, wijk en andere opvoed- en leefomgevingen gezamenlijk werken aan het welbevinden, de weerbaarheid en de gezonde ontwikkeling van jongeren.

Visie achter integraal werken

Integraal werken gaat uit van een relationeel en holistisch mensbeeld en wil samenhang creëren in beleid en uitvoering. Dit sluit naadloos aan de christelijke identiteit van Chris en Voorkom en de overkoepelende organisatie De Hoop. God hecht grote waarde aan onderlinge verbondenheid van mensen. Hij heeft ons immers geschapen voor relatie. Tegelijkertijd leven we steeds meer in een samenleving die sterk gestempeld is door zelfredzaamheid, waar het erop aankomt dat jij de architect bent van je eigen leven. Heel veel mensen (ook jongeren!) redden dit niet, grote groepen mensen voelen zich verweesd, ontheemd, ontworteld. Daarom wil De Hoop in al haar werk meer nadruk leggen op samenredzaamheid, op het besef dat we met elkaar het leven delen en er voor elkaar willen zijn. Dat is onmisbaar voor een gezonde wereld. Bij Chris en Voorkom geven we dit handen en voeten door op scholen en in kerken een integrale aanpak te stimuleren. Ook past onze visie erg goed bij de OKO-aanpak (opgroeien in een kansrijke omgeving) die door steeds meer gemeenten wordt uitgerold.

De integrale aanpak van Chris en Voorkom is een samenhangende, preventieve werkwijze waarin school, gezin, wijk en andere opvoed- en leefomgevingen gezamenlijk werken aan het welbevinden, de weerbaarheid en de gezonde ontwikkeling van jongeren.

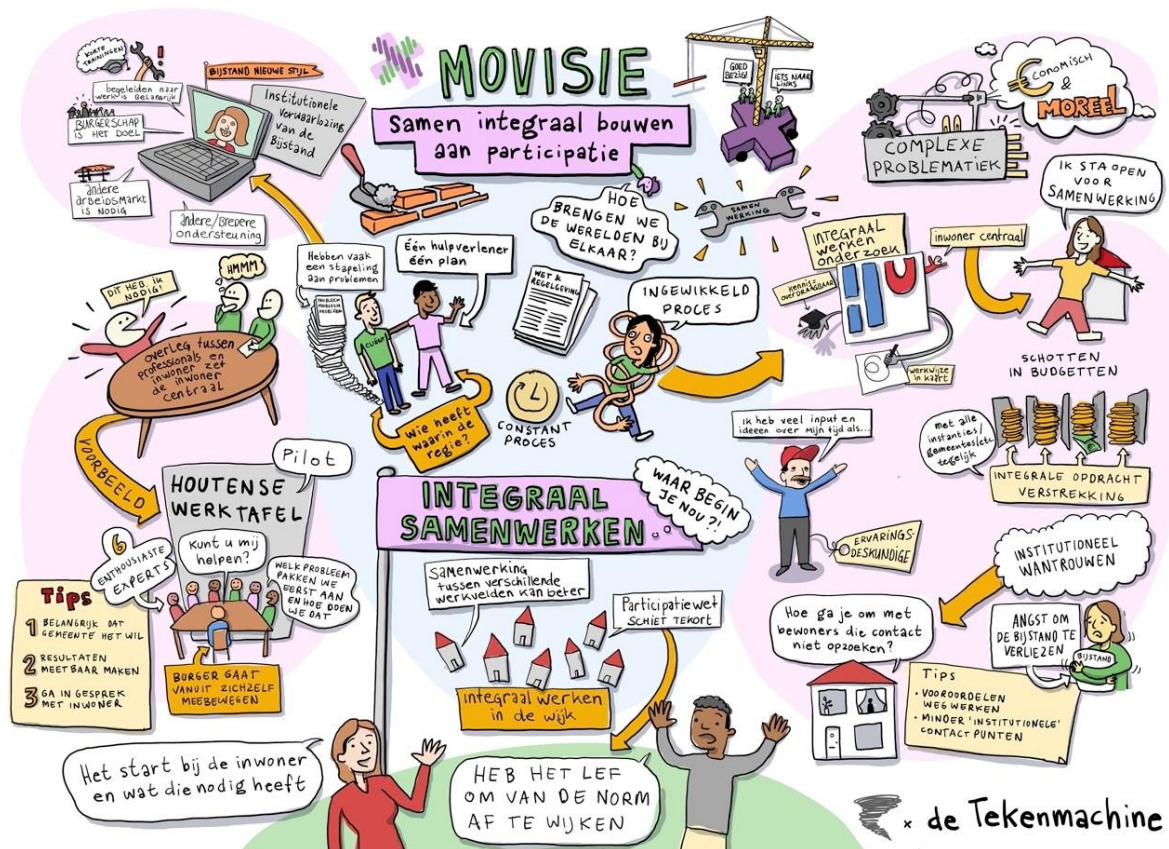
Deze aanpak sluit aan bij de landelijke visie op integraal werken zoals uitgewerkt door Movisie, Trimbos, NJi en andere kennisinstituten, en rust op drie pijlers:

1. Samenhang en samenwerking: Vanuit het perspectief van het kind of de jongere wordt gewerkt aan alle relevante leefgebieden – onderwijs, gezin, vrije tijd, zorg en sociale omgeving – waarbij professionals en betrokkenen (zoals ouders, leraren, zorg- en jeugdprofessionals, beleidsmakers en vrijwilligers) hun inspanningen afstemmen en elkaar versterken. (vgl. Movisie, Trimbos, NJi).
2. Brede en positieve benadering: De aanpak richt zich niet alleen op het voorkomen of verhelpen van problemen, maar ook op het versterken van krachten, kwaliteiten en veerkracht van jongeren en hun omgeving. Hierbij worden inzichten uit de positieve psychologie en positieve gezondheid benut, met aandacht voor zingeving, meedoen, kwaliteit van leven en eigen regie.
3. Structurele en gelaagde inzet: Chris en Voorkom werkt vanuit een schoolbrede en meerlagige strategie (universeel, selectief, geïndiceerd), ingebed in het school- of gemeentelijk beleid. Doorlopend en op verschillende niveaus worden preventieve programma's ingezet die elkaar versterken en bijdragen aan een duurzaam pedagogisch klimaat.

Integraal werken volgens maatschappelijke organisaties en ontwikkelingen

Movisie – integraal werken: Integraal werken betekent dat er samenhang is in de aanpak tussen verschillende elementen. Een congruente aanpak, zoals we dat noemen. We kunnen daarbij twee aspecten onderscheiden:

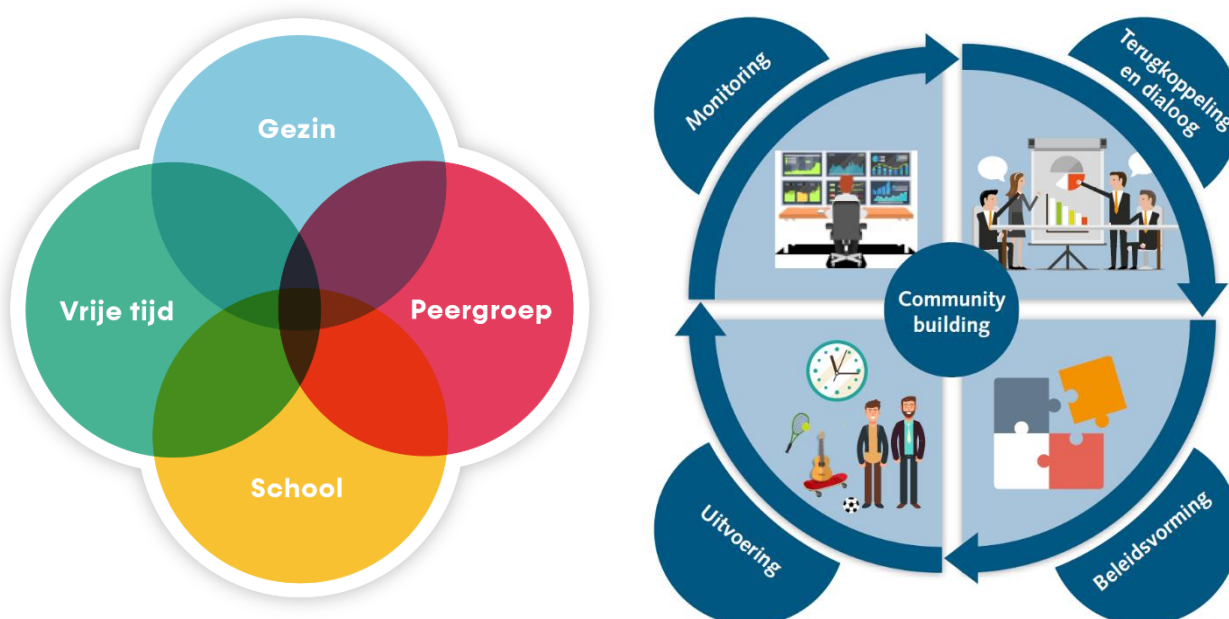
1. Vanuit het perspectief van de klant/burger: een samenhangende aanpak die aandacht heeft voor alle leefgebieden en alle vraagstukken waar de klant mee worstelt.
2. Vanuit organisatorisch perspectief: professionals werken met elkaar samen en stemmen processen, werkwijze en expertise op elkaar af om tot een gezamenlijk plan voor de klant te komen.

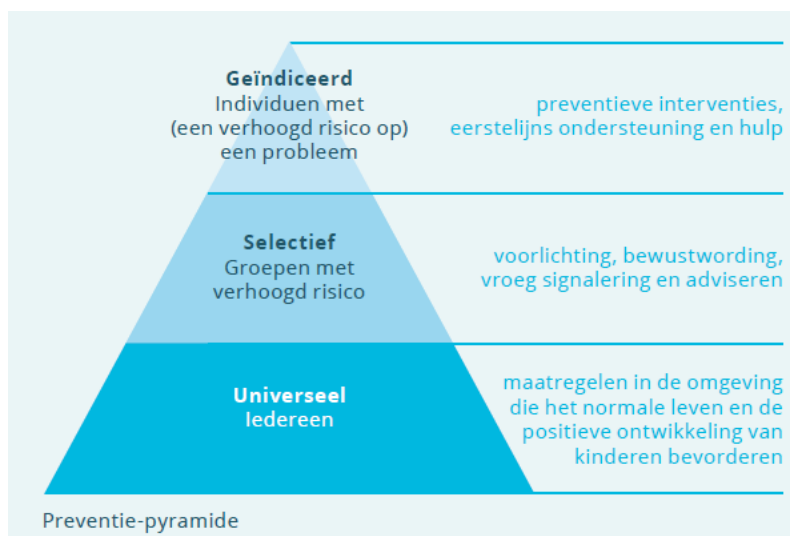
Beleidsmatig staat integraal werken bij gemeenten hoog in het vaandel. In het domein van werk en inkomen ligt daarbij de nadruk op wat er op organisatorisch vlak moet gebeuren om meer samenhang in het aanbod te creëren, en blijft het eerste aspect vaak onderbelicht. Maar om de potentie van integraal werken te realiseren, zijn beide aspecten belangrijk. Je kunt de klant beter helpen als er sprake is van een samenhangende aanpak waarbij aandacht is voor alle problemen van de klant, de samenhang daartussen en waarbij de behoeften van de klant leidend zijn. Op organisatorisch vlak kun je ervoor zorgen dat bureaucratische verkokering wordt tegengegaan en dat instellingen, hulpverleners en overheden met elkaar samenwerken in plaats van langs elkaar heen. Doel daarvan is dat klanten beter geholpen worden. De verwachting is dat integraal werken de dienstverlening op de lange termijn niet alleen effectiever, maar ook goedkoper maakt. (Movisie, Integraal werken: nog volop in ontwikkeling). Zie ook Integraal werken in de wijk <https://integraalwerkenindewijk.nl/> en <https://kennisbouwstenen.nl/>

Trimbos – OKO en integraal werken aan welbevinden: Welbevinden ontwikkelen doe je samen: in het gezin, met vrienden, in de wijk, op school, op het werk en in de vrije tijd. Vanuit het onderwijs werken aan welbevinden doe je daarom samen met leerlingen, ouders, professionals in en rond het onderwijs en beleidsmakers. En met een schoolbrede inzet: op alle lagen in en om de school en met verschillende acties en interventies die op elkaar aansluiten. Uit onderzoek blijkt dat een integrale aanpak beter werkt dan losse interventies (Trimbos, Stappenplan Werken aan welbevinden).

Bij het integraal werken aan welbevinden wordt een brede combinatie gemaakt van initiatieven, acties en maatregelen die samen zorgen voor een kwalitatief goede schoolomgeving (Kleinjan et al., 2016; Weare & Nind, 2011). De verschillende typen activiteiten en interventies vinden op meerdere niveaus in en om de school plaats (zie Figuur 1) en zijn ingebed in een breed gedragen beleid. De verschillende elementen worden niet los van elkaar ingezet, maar versterken elkaar juist (Weare, 2015). Kenmerkend voor integraal werken aan welbevinden is dat de verantwoordelijkheid voor het welbevinden van leerlingen en studenten niet bij één partij is belegd. De omgeving van de leerling/student, zoals ouders, onderwijsprofessionals, zorg- en ondersteuningspartners en beleidsmakers worden door de school optimaal betrokken (St Leger et al., 2010; Weare, 2015). (Trimbos, Integraal werken aan welbevinden in het onderwijs). <https://www.trimbos.nl/kennisbank/af1488-integraal-werken-aan-welbevinden-in-het-onderwijs/>

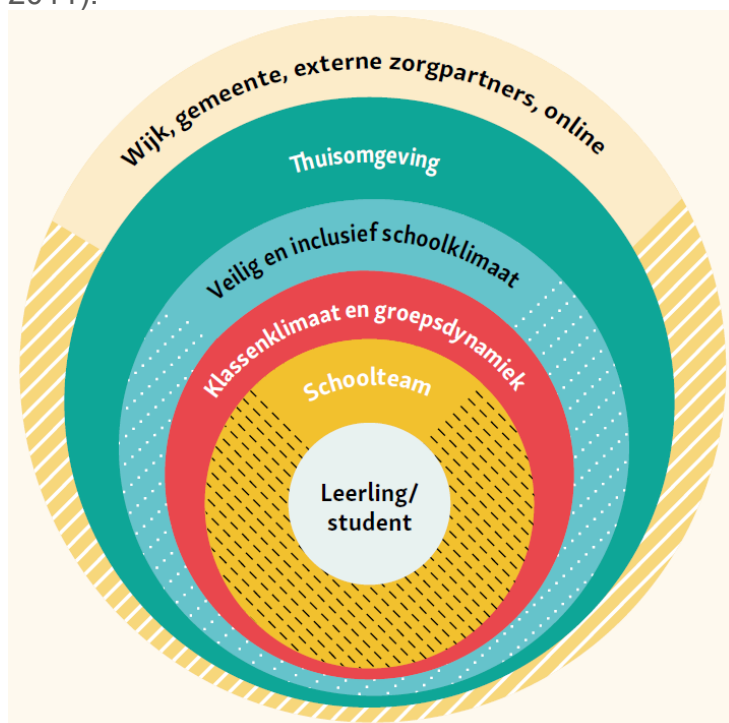

NJi – pedagogische basis: Als samenleving willen wij dat alle kinderen en jongeren zich gezond, kansrijk en veilig ontwikkelen. Om de jeugd hiervoor optimale kansen te geven, is een sterke pedagogische basis nodig. Een opvoed- en opgroeiomgeving waarin alle opvoeders samenwerken, elkaar aanvullen en versterken. Van ouders tot leerkrachten, van burens tot vrijwilligers. Dat bevordert het gewone opgroeien, ontwikkelen en opvoeden. Ook kan zo'n sterke basis voorkomen dat normale, doorsnee opgroei- en opvoedvragen escaleren tot ernstige problemen. (NJi, [Pedagogische basis, versterken opvoedkundig klimaat](https://www.nji.nl/publicaties/opgroeien-doe-je-samen) en <https://www.nji.nl/publicaties/opgroeien-doe-je-samen>)

NRO – schoolbrede aanpak

Een schoolbrede aanpak is een 'integrale' aanpak: een aanpak waarbij een brede combinatie wordt gemaakt van initiatieven, acties en maatregelen die samen zorgen voor een kwalitatief goede schoolomgeving (Kleinjan et al., 2016; Weare & Nind, 2011). De verschillende typen activiteiten en interventies vinden op meerdere niveaus in en om de school plaats en zijn ingebed in een breed gedragen beleid. De verschillende elementen worden niet los van elkaar ingezet, maar samen, zodat ze elkaar versterken (Durlak et al. 2011).

<https://www.onderwijskennis.nl/kennisbank/werken-aan-welbevinden-vanuit-een-schoolbrede-aanpak>

Positieve gezondheid – spinnenweb met zes dimensies van gezondheid: Positieve Gezondheid is een bredere kijk op gezondheid, uitgewerkt in zes dimensies. Die zijn voortgekomen uit onderzoek naar wat mensen zelf verstaan onder gezondheid. Zij blijken

niet alleen lichamelijke gezondheid belangrijk te vinden, maar bijvoorbeeld ook zingeving, meedoen en kwaliteit van leven. Met die bredere benadering draag je bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. En om zo veel mogelijk eigen regie te voeren. <https://www.iph.nl/positieve-gezondheid/wat-is-het/>

Positieve psychologie – inzet op positieve ervaringen en kwaliteiten van mensen: De positieve psychologie, een stroming die sinds eind jaren negentig van de vorige eeuw is opgekomen, vraagt aandacht voor de kracht van mensen, ook wel de persoonlijke eigenschappen waarover mensen in potentie kunnen beschikken. In dit verband is er onderzoek (Ruit & Korthagen, 2013) gedaan naar de effecten van het bewust worden en gebruiken van kernkwaliteiten door leerlingen in het basisonderwijs. Een onderzoek van Ruit en Korthagen (2013), uitgevoerd onder leerlingen vanaf groep 4 in het basisonderwijs, waarbij gebruik gemaakt werd van inzichten uit de positieve psychologie en de daarop gebaseerde kernreflectiebenadering (Korthagen & Vasalos, 2005), toont aan dat het mogelijk is, door middel van bewust worden en gebruiken van kernkwaliteiten, invloed uit te oefenen op het welbevinden van leerlingen. De positieve psychologie benadrukt dat mensen over veel kernkwaliteiten beschikken (Seligman, 2002b; Evelein, 2005). (Korthagen ea., <https://wijleren.nl/positieve-psychologie-betekenis.php#:~:text=Kortom%20het%20gaat%20over%20hoe,persoonlijke%20mogelijkheden%20uit%20te%20bouwen>).

Inbreng van Chris en Voorkom in integraal werken

Integraal werken bij Chris en Voorkom betekent een samenhangende, domeinoverstijgende samenwerking tussen onderwijs, gezin en samenleving, gericht op het versterken van het welbevinden en de weerbaarheid van jongeren, vanuit een positieve, preventieve en structurele benadering die de eigen kracht en samenhang in alle leefgebieden centraal stelt.

Chris en Voorkom wil haar expertise inzetten in de bredere integrale aanpak van gemeenten en scholen. In overleg met beleidsmedewerkers, zorgcoördinatoren etc.:

- richten we ons op preventie rondom specifieke thema's die breed spelen (welbevinden /weerbaarheid en risicogedrag/middelengebruik)
- richten we ons op verschillende partijen (school, gezin, wijk/kerk, peers)
- bieden we op deze thema's een doorlopend programma (ingebed in schoolplan, komt door jaarlijks terugkerende trainingen en aanvullend materiaal voor mentoren schoolbreed regelmatig aan de orde, whole school-approach)
- bieden we deze thema's aan op verschillende niveaus (universeel – basisaanbod voor iedereen, selectief – intensiever programma voor sommigen en geïndiceerd programma voor enkelen)

BIJLAGE 5: LEV & TALENTONTWIKKELING

LEV-Leerlijn – Mentale weerbaarheid én talentontwikkeling

Binnen de LEV-leerlijn staat het versterken van leerlingen centraal — niet alleen in het omgaan met risicogedrag of uitdagingen, maar vooral in het **ontwikkelen van hun talenten en mogelijkheden**. Dit sluit aan bij het SLO-concept van talentontwikkeling: iedere leerling heeft unieke capaciteiten en verdient een omgeving waarin deze zicht krijgen, benut worden en doorontwikkeld worden.

Waarom talentontwikkeling?

- Door leerlingen in gesprek te laten gaan met zichzelf over hun kwaliteiten, interesses en uitdagingen, ontstaat groei in zelfbewustzijn, motivatie en leerhouding.
- Een rijke leer- en leefomgeving – zowel in de school als daarbuiten – stimuleert het optimaal benutten van talenten.
- Talenten zichtbaar maken vraagt om gepaste signalering, ondersteuning en keuzes op maat.

Hoe de LEV-leerlijn hiermee werkt

In de LEV-leerlijn is talentontwikkeling verweven met de thema's mentale weerbaarheid, sociale vaardigheden, mediawijsheid en groepsdynamiek. Zo krijgen leerlingen de ruimte om te ontdekken wie ze zijn, welke waarden zij belangrijk vinden en welke bijdrage zij kunnen leveren in de schoolgemeenschap en daarbuiten. Concreet betekent dit dat de modules niet enkel gericht zijn op het vermijden van risicogedrag, maar juist op het versterken van **positie, potentieel en perspectief** van leerlingen.

Voorbeelden van modules (PO & VO)

- *Lev2Live* (te splitsen in *Lev2Be* en *Lev2Choose*) en *Lev2Do* (PO groep 8): positief zelfbeeld, puberteit, wie ben je in de groep, media-invloed – hier worden leerlingen gestimuleerd om hun eigen kwaliteiten en voorkeuren in beeld te krijgen en hoe ze die in kunnen zetten in de groep.
- *Lev2Go* (VO klas 1/2): weerbaarheid, zelfwerkzaamheid, keuzes maken – gericht op de overgang naar VO en het benutten van kansen in nieuwe sociale contexten.
- *Lev2Respect* (VO klas 3): burgerschap, meningsvorming, grenzen – stimuleert leerlingen om hun talenten in relatie tot anderen in te zetten en verantwoordelijkheid te nemen.

BIJLAGE 6: INTERACTIEVE AANPAK

Leerlingen leren meer als de docent voor de klas voor interactie zorgt en lesgeven geen eenrichtingsverkeer is. De lesstof blijft dan beter hangen. In onze trainingen geven we hier op meerdere manieren vorm aan, namelijk (1) door de opbouw van de trainingen en de werkvormen, (2) door variatie in werkvormen en (3) door het toepassen van gesprekstechnieken:

1. Voor onze interventies maken we onder meer gebruik van de BOMB-methode, waarbij het acroniem BOMB staat voor Beeldvorming, Ordening, Meningsvorming en Besluitvorming:
 - a. Beeldvorming (fase 1) – Welke ideeën leven er ten aanzien van het thema (divergeren)? De leerling wordt door middel van een werkvorm, situatie of vraagstelling tot nadenken aangezet ten aanzien van het specifieke (sub)thema. De leerling wordt uitgenodigd om met reacties, vragen en ideeën te komen.
 - b. Ordening (fase 2) – Kunnen we de ideeën rangschikken/ordenen (convergeren)? Deze worden vervolgens geclusterd. De verschillende aspecten van het specifieke (sub)thema worden ontdekt.
 - c. Meningsvorming (fase 3) – Wat zijn de voor- en nadelen van elk idee (divergeren)? De leerling zet zelf de voor- en nadelen met betrekking tot het specifieke (sub)thema op een rijtje, zijn/haar mening wordt bediscussieerd en verhelderd.
 - d. Besluitvorming (fase 4) – Welk besluit nemen we op basis van een afweging van voor- en nadelen (convergeren)? De leerling weegt de voor- en nadelen van zijn/haar mening af en neemt vervolgens een besluit.
2. Door middel van verschillende interactieve en activerende werkvormen (opdrachten, filmpjes, objectlessen, groepsgesprekken, in de huid kruipen van fictieve figuren enz.)¹ stimuleren we de beeldvorming: door bijvoorbeeld een filmpje, spel of opdracht wordt een beeld neergezet. Vervolgens vindt terugkoppeling plaats met de leerlingen en wordt bij hen een vraag neergelegd die te maken heeft met de achterliggende boodschap van de werkvorm. Dit is de ordening. Door vervolgens na te praten over de betekenis hiervan, wordt gewerkt aan de meningsvorming. En uiteindelijk wordt de leerling uitgedaagd om zelf een besluit te nemen ten aanzien van de thema's die aan de orde zijn gekomen. Zo bieden we ruimte voor persoonlijke inbreng en maken we leren zichtbaar en tastbaar.
3. Onze trainers maken gebruik van motiverende gespreksvoering en denkstimulerende vragen. Zo stimuleren we de eigen motivatie van leerlingen en kan er een groter commitment ontstaan om verandering te realiseren. Motiverende gespreksvoering heeft (juist ook) positieve resultaten bij pubers en adolescenten vanaf circa 11 jaar

¹ Uit de literatuur blijkt dat een weerbaarheidstraining effectiever is als het niet alleen bestaat uit kennisoverdracht, maar onder meer ook discussie, videovoorbeelden en actieve fysieke participatie bevat. (Gijs, Gianotten, Vanwesenbeeck, & Weijenberg, 2009).

doordat er ruimte is en erkenning wordt geboden voor hun (ontluikende) eigenheid, experimenteerdrift en twijfels. Met name het verkennen van ambivalentie staat centraal en voor het in gang zetten van verandering kan het beste worden gezocht naar aansluiting op een langetermijnperspectief: "Wat wil je met je leven? Welke kant wil je op? En wat betekent dat voor de (nieuwe) doelen die je voor jezelf stelt? Dat zijn bij uitstek vraagstukken waarmee pubers en adolescenten zich bezighouden en waarop ze ook eigen antwoorden willen vinden." (Veen & Goijarts, 2012b).

Stichting Chris en Voorkom!
Provincialeweg 76
3329 KP Dordrecht
Tel: 085 040 48 50
www.chrisvoorkom.nl

IBAN: NL02 RABO 0329 823299
t.n.v. Chris en Voorkom!
KvK-nr: 51593823